

Handläggare: Gunilla Schedin Hahn
Tfn: 08-508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Riktlinjer för användning av Norrmalms barnchecklista

Förslag till beslut

Riktlinjer för användning av Norrmalms barnchecklista fastställs i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Lars B Strand
vik. avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden beslöt i mars 2001 att införa en s.k. barnchecklista att bifogas de ärenden som föreläggs nämnden och som rör barn och ungdomar. Syftet med detta var att varje förslag till beslut skulle föregås av en bedömning av i vilken mån barns och ungdomars rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention tillvaratagits. En del av de frågeställningar som tas upp i checklistan har dock uppfattats alltför övergripande och svåra att besvara. Samtidigt har rutiner saknats för hur barn och ungdomar ska ges möjlighet att uttrycka sin mening. Barnchecklistan har därför omarbetats och från stadsdelsförvaltningens sida föreslås att checklistan endast ska användas i de ärenden som direkt berör barn och ungdomar.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom stadsmiljö- och planeringsavdelningen i samråd med barn- och ungdomsavdelningen.

Bakgrund

FN:s generalförsamling antog 1989 konventionen om barns rättigheter. Konventionen ratificerades 1990 av ett tjugotal stater, däribland Sverige. Norrmalms stadsdelsnämnd antog 1997 ett av stadsdelsförvaltningen utarbetat förslag till implementering av barnkonventionen.

En redovisning av det arbete som därefter genomfördes med anledning beslutet förelades stadsdelsnämnden i november 1999. I samband med detta beslöt stadsdelsnämnden att under en försöksperiod införa en s.k. barnchecklista som bilaga till samtliga ärenden som föreläggs stadsdelsnämnden. Syftet med detta var att varje förslag till beslut skulle föregås av en bedömning av i vilken mån barns och ungdomars rättigheter i enlighet med barnkonventionen tillvaratagits.

Hösten 2000 gjordes en utvärdering av försöket. Utvärderingen visade att barnchecklistan använts i samtliga ärenden som handlagts inom programområdet Barn och Ungdom och att den ofta använts i de ärenden som handlagts inom Miljö- och Områdesavdelningen. Inom övriga programområden ansåg man däremot att checklistan var svårt att använda eftersom frågan om huruvida barns och ungdomars rättigheter tillvaratagits oftast inte uppfattades som relevant i sammanhanget.

Många handläggare framhöll dock att checklistan var värdefull och fyllde en viktig funktion i ärenden där barn och ungdomar på något sätt är berörda. Andra ansåg däremot att det borde finnas möjlighet att inte använda checklistan i de ärenden som inte bedöms beröra barn och ungdomar. Detta resulterade i att checklistan kompletterades med frågan ”Berör detta beslut barn?”. Stadsdelsnämnden beslöt vid sitt sammanträde i mars 2001 att användandet av barnchecklistan skulle permanentas och att checklistan skulle användas i alla ärenden där beslutet ”kan beröra barn och ungdomar”.

Någon närmare precisering av hur barnchecklistan skulle användas har dock aldrig gjorts. I praktiken har checklistan bilagts så gott som samtliga ärenden som förelagts stadsdelsnämnden.

Frågan om barnchecklistan och dess användning har vid flera tillfällen varit föremål för diskussion bland handläggande tjänstemän. Flera av de frågeställningar som tas upp på checklistan har uppfattats som alltför övergripande och samtidigt mycket svåra att besvara. Som exempel kan nämnas frågan om huruvida ”barns och ungdomars juridiska, sociala, ekonomiska och kulturella behov och rättigheter beaktats”.

Frågan om huruvida barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening har däremot uppfattats mycket relevant. Samtidigt har rutiner saknats för att inhämta barns och ungdomars synpunkter, vilket gjort att frågan i praktiken egentligen inte haft någon betydelse.

Det har vidare funnits en oklarhet om hur barnchecklistan ska användas när det gäller remissärenden och frågan om checklistan ska besvaras med utgångspunkt från det remitterade förslaget eller med utgångspunkt från stadsdelsförvaltningens svar på remissen har aldrig blivit helt klarlagd.

Förvaltningens förslag

Utifrån de synpunkter som framförts från handläggargrupp föreslås en ny utformning av barnchecklistan, bilaga 1. Vidare föreslås att checklistan endast används i de ärenden som direkt berör eller har särskild betydelse för barn och ungdomar. Vad som berör barn och ungdomar är givetvis i viss mån en bedömningsfråga och exv. kan även ärenden som rör äldreomsorg eller missbrukare indirekt anses beröra barn och ungdomar. Vi har dock svårt att se att barnchecklistan fyller någon funktion i den typen av ärenden och inte heller i ärenden av mera administrativ karaktär.

I ärenden som rör barnomsorg, skola eller fritidsverksamhet är det däremot värdefullt att använda barnchecklistan inte minst som en påminnelse för handläggaren om vikten av att beakta FN:s barnkonvention. Också i ärenden som rör samhällsplanering är det i de flesta fall motiverat att använda checklistan även om ärendet inte enbart rör barn och ungdomar.

För att kunna tillvarata barns och ungdomars bästa är det viktigt att de också ges möjlighet att framföra synpunkter och uttrycka sin mening. Att bilda någon form av barn- och ungdomsråd skulle kunna vara en möjlighet. Erfarenheterna visar dock att det är svårt att få den typen av råd att fungera.

Från stadsdelsförvaltningens sida föreslår vi istället att man, i de ärenden som rör verksamhet för barn och ungdomar, vänder sig till den barngrupp eller skolklass som är direkt berörd av frågan. Detta kan ske i form av att handläggaren träffar den barngrupp eller den klass som berörs av frågan för att höra deras syn på saken. Synpunkter kan även inhämtas i form av en enkel enkät.

I ärenden som rör förskolebarn kan det i de flesta fall vara mera lämpligt att vända sig till berörd föräldragrupp än till barnen själva. Synpunkter från föräldrar kan förslagsvis inhämtas i samband med ett föräldramöte eller i form av en enklare enkätundersökning.

I de fall ärendet är av mera allmänt intresse för barn och ungdomar föreslås att synpunkter i första hand inhämtas från elevråd, föräldraråd eller föräldraförening vid

någon av stadsdelens skolor eller förskolor. Detta kan ske antingen genom att handläggaren deltar i ett av rådets respektive föreningens möten eller i form av en enklare enkätundersökning.

I vissa typer av ärenden, t.ex. ärenden som rör samhällsplanering, kan det vara lämpligt att den aktuella frågan tas upp inom ramen för ordinarie undervisning i samhällsorienterande ämnen. Ungdomar kan på det sättet både få inblick i beslutsprocessen när det gäller mera allmängiltiga samhällsfrågor och få möjlighet att påverka de beslut som kommer att fattas. I dessa fall föreslås att synpunkter inhämtas med utgångspunkt från stadsdelsförvaltningens uppfattning i den aktuella frågan och inte utifrån det förslag som presenterats i remissen såvida detta inte överensstämmer med förvaltningens syn på frågan.

Ibland kan dock remisstiden vara för kort för att barns och ungdomars synpunkter ska hinna inhämtas. Frågan om att begära förlängd remisstid kan givetvis diskuteras. Från stadsdelsförvaltningens sida föreslås dock att förlängd remisstid endast ska begäras i de fall den aktuella frågan bedöms vara av synnerlig vikt för stadsdelens barn och ungdomar.

Bilagor

1. Reviderad barnchecklista
2. Norrmalms barnchecklista